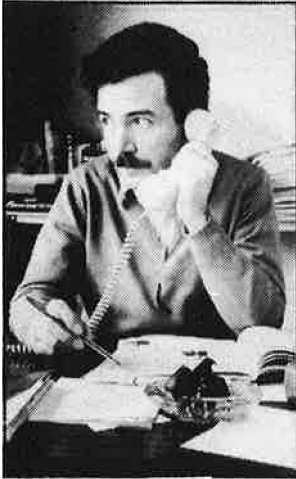

Primera pàgina

Francesc Pérez i Moragon

Ja és l'endemà

Malgrat els gestos poc amables, els nervis i les jugades que han caracteritzat bona part de la campanya, la pre-campanya i els dies de cada dia des del moment en què s'anuncià la data del referèndum, el passat dia 12 va ser una jornada marcada per l'optimisme. Perquè ¿qui més optimista que el PSOE llançant-se a una aventura de la qual ha eixit notablement escalfat? ¿Qui més esperançat que els postulants del no —és a dir, quasi l'impossible? Inclús els qui predicaven la conveniència de quedar-se a casa i desertar de les urnes confiaven que l'electorat els donaria la raó. Tots no podien guanyar, però tots s'embolicaren en la disputa amb un braó que només podia ser fruit d'un optimisme rar.

Clar és, no es podia preveure una campanya tan apassionada ni tan intensament duta per tots. En l'acció de propaganda, aquestes setmanes, hi ha hagut de tot, excepte avorriment. N'hi ha hagut tant, de tot, que potser encara no som a temps de fer-ne l'anàlisi reposada que l'ocasió exigeix, però sí que cal —i és el que aquest número d'EL TEMPS fa— agafar-se a la urgència i reproduir allò més remarcable del conflicte. Sabent ja la resposta de l'enigma, ara és necessari entendre com i per què s'ha acabat d'aquesta manera.

El PSOE ha jugat molt fort, i no sense motius, però ha resultat ben poc convincent. El tipus de campanya que ha fet, aplicat a un tema de menys impacte sobre l'electorat, l'hauria derrotat ja des del primer dia.

Fraga, com sempre, ha col·laborat amb el PSOE —no debades és el «cap de la lleial oposició»—, avançant cada volta a millor ritme cap a la tomba política. Qui li va parar el parany de l'abstenció deu estar ben acostumat a la finor de maniobres de la cort vaticana.

I pel no donava la cara un garbuix inconnectable de grups i de tendències, units enfront del perill immediat, però —i en això tenia raó González— impossibilitats per a gestionar un vot negatiu triumfant. Els qui feien córrer la brama que darrere del no hi havia l'espectre d'un Front Popular —perquè s'ha arribat a dir coses tan grotesques— exageraven fins a l'absurd.

Tot plegat, la campanya no passarà a les antologies del *savoir faire*, precisa-

ment. La quantitat de terrors que s'ha projectat sobre el cap dels ciutadans conformaria una bona apocalipsi de volum reduït, si no fos que la gent ja s'està acostumant a filtrar les propagandes i a rebaixar-les en les dosis apropiades. Però la por ha estat planant sobre els caps dels cridats a consulta; la por a l'OTAN i la por a quedar fora de l'OTAN. Era el factor final, en un sentit o en altre: la por, agitada des de tots els cantons com a arma electoral decisiva. I la por, no cal dir-ho, fa por.

A la vista d'això, i del resultat, un sentit la temptació de pensar que la classe política madrilenya —perquè ha estat un referèndum típicament madrileny— no té solució ni voluntat de trobar-la. Per més optimisme que hagen posat en la campanya, no han tingut més remei, al capdavant, que traure del calaix les velles tàctiques arnades que fan que l'elector comú no pugui decidir amb la fredor necessària. A favor del sí, hem pogut escoltar i llegir els raonaments més extravagants que un consultor d'imatge puga imaginar. Les dades de la Història han estat maltractades perquè diguessin el contrari del que honestament es podia interpretar i s'ha barrejat les qüestions militars amb les econòmiques, amb les culturals i amb les polítiques sense escrúpols ni vergonya, per tal d'enterbolir el sentit real d'una pregunta ja prou complicada en el seu plantejament formal.

Res no tornarà a ser igual. Sobretot per al PSOE, que ha guanyat però que ha compromès en la campanya, encara que no per gust, una porció important del seu futur electoral. El resultat del referèndum ha obert el camí a una altra consulta. Les eleccions generals no seran un camí de roses per als socialistes, però tampoc per a la dreta espanyola, els líders de la qual no podran emprar els seus magres resultats contra el partit del govern, i, S'ha liquidat Fraga amb una abstenció massa escassa per als seus càlculs? Hi ha molts observadors que ja opinen que sí. i Afectarà greument una victòria «per pèls» la imatge política de González? Una campanya com aquesta, ja es veurà, no es fa sense un cost polític notable. Finalment, ¿qui ha eixit guanyant del tot? M'agradaria poder-ho dir ara mateix. •